

Guds Nam.

Betraktelse öfwer Ef. 53: 6

af

P. Waldenström.

Stockholm,
Lidningen Pietistens Expedition.

Ef. 53: 6

*Vi gingo alla uti villfarelse såsom får;
var och en såg uppå sin väg, men Herren
lastade allas våra synder på honom*

I Frukten eder intet, stå och se till, vilken salighet Herren varder görande idag med eder, ty dessa Egyptier, som ni ser idag, dem ska ni aldrig mer se i evig tid. Herren varder stridande för eder, och ni ska stå stilla därtill! Det var de ord, vilka Guds tjänare Moses ropade till de förskräckta israels barn, då de vid Röda havet höll på att förgås av förtvivlan vid åsynen av den emot dem kommande egyptiska krigshären (2 Mos. 14:13, 14). Där syntes för dem ingen möjlighet till räddning. Röda havet hade de framför sig och den stora, väl övade och beväpnade fientliga krigshären bakom sig. Att gå framåt måste har samma följd som att gå tillbaka, nämligen en oundviklig död. O, vilken förskräckelse måste inte hava varit rådande bland det arma folket! Nyss hade de genom ett väldigt Guds under kommit ut från Egypten. De hade deras förnummit, att Abrahams Gud ännu tänkte på dem och lät sig vårda om dem, ehuru det länge hade sett ut, som hade Han förgätit alla sina löften till fäderna. Men nu hade de knappt hunnit känna, att de vore förlossade och fria, förrän de kom uti denna ställning, som till utseendet var så förfärlig, att de till och med önskade sig tillbaka till Egypten samt förargades på Moses, som fört dem – därifrån. Allt såg hopplöst och förtvivlat ut. Att Gud, som med hög hand fört dem ut nr Egypten. Även skulle med samma höga hand föra dem genom havet, det förekom dem så orimligt, att de inte ansåg det vara tvärt att tänka därpå.

2 Mitt i denna ställning låter Moses höra sin röst och säger, att de inte skall frukta sig utan blott stå stilla och se på, vad Gud ämnar göra med dem. Det måste i deras tankar har varit en dåraktig predikan. Att inte taga sig före något till räddning utan blott stå stilla och vara oförskräckta samt se till, vad Gud skulle göra – o vilken galenskap! Det är ett under, att de inte stenade Moses för denna predikans skull, emedan det ju lät, som hade han stått i hemligt förbund med Egyptierna samt velat ge hela sitt folk till spillo åt dem. Emellertid gick det så, som Moses sagt, ty hans predikan var Guds ord och måste Därför gå i fullbordan, antingen folket trodde den eller höll den för galenskap.

3 Men hade Moses skäl till en sådan predikan vid Röda havet, mycket mer kunna vi då vid vår Herres Jesu Kristi kors ropa till alla förskräckta syndare: Frukten eder intet! Stå och sen till, vilken salighet Herren i dag gör med eder! Ty dessa synder, som – ni ser i dag, dem skall ni aldrig mer se i evig tid. Herren strider för eder; och ni ska stå stilla därtill.

4 O, att denna predikan mångenstädes funne öppna öron och hjärtan. Men i verkligheten går det inte så. Vaknar en syndare upp ur sin sömn och ser sig stå på branten av det eviga fördärvet, strax griper han sig an med gärningar för att hjälpa sig. Nu skall han avlägga synden, bättra sitt leverne, kämpa, bedja, läsa samt iakttaga Guds bud och alla fädernas stadgar och regler. För allt vad han hör om Guds Lam, har han dock varken ögon eller öron för annat. Än sina synder samt lagens bud och hotelser, alldeles så som israels barn vid Röda havet inga ögon hade för den Herrens ängel, som i molnstoden gick framför dem. Säger man honom då, att Herren har stridit för honom, och beder man honom stanna för evangelium samt där se, hur Herren i sitt blods röda hav så alldeles förgjort hans synder, att han inte mer skall se dem till evig tid, så är det en så dåraktig predikan, att han hellre lyssnar till dem, som säga, att han själs måste kämpa och övervinna synden samt göra sig ren till en del åtminstone, innan han sår tro, att Herren gjort även hans sak god.

5 Dock hjälper till sist ingenting annat. Ty av arbetet under lagen följer aldrig frid utan antingen försoffning eller förtvivlan. Försoffning följer, när människan umgås falskeligen med lagen och jämkar med honom samt nedsätter hans fordringar, så att hon blott ser på de utvärtes gärningarna, med vilka hon någorlunda kan komma ut, samt skiljer på synderna utan att låta sig bekymras av apostelns ord, att den, som syndar på ett, är skyldig till allt. Förtvivlan åter följer, när lagens andliga krav på hjärtats fullkomliga renhet och lydnad sår komma till sin fulla rätt i hennes samvete. Och vad har då den förtvivalade syndaren till sist för en utväg utom denna enda att stanna och omfatta den frälsning, som före och utan hans kamp var honom beredd genom Kristi strid och död på korsett när han såsom israel vid Röda havet ser sig stängd på alla sidor, med lagens oundvikliga förbannelse framför sig och en hel här av övermäktiga, blodröda synder bakom sig, vad vill han göra annat än lägga sig ned på det ordet, som tillsäger honom, att hans synder, så förskräckliga de än synas honom, dock för Guds ögon lika visst är dränkta i Kristi blod som Egyptierna i Röda havet.

6 Så vill det inte heller gå för helgonen att, när de känna sin ännu kvarboende synd, vara stilla och se allenast, vad Kristus gör på korset, när Han där kämpar, lider, vändas och ropar samt slutligen giver upp andan. Utan ändock de har kunskapen klar och ren, så gör dock samvetet, att deras ögon ständigt vilja dragas bort från Guds Lam till att se på lagen samt hans stränga bud och hotelser. När de då finna, att de är långt ifrån den helighet, som lagen kräver, samt att de synda i mångahanda måtto dagligen både med tankar, ord och gärningar, strax blir deras hjärtan så fulla av bedrövelse och ångest, att de akta Kristi lidande och död mycket ringare än lagen och sina synder, samt bliva så fulla av omsorger om, vad de bör och skall vara eller göra, att det ser ut, som hade de vissa tider inga ögon för det korsfästa Guds Lam, eller som aktade de det för mycket härligare och kostligare, att de kunde bli fromma och heliga, än det att Kristus för dem hänger på korset såsom en förbannelse för Gud.

7 Nu förstår de väl, att de i Kristi död har en hel förlåtelse för alla de synder, som de under förra tider gjort ovetande och i otro. Men att de ännu fortfarande, trots fina kvarboende synder, fina lustar, fin svaghet och sina fall skall i samma fin Herres Kristi blod för Guds ögon vara, såsom de där ingen fläck eller skrynkla har, det vill aldrig riktigt in i deras hjärtan. Ty den predikan som lär, att rättfärdigheten kommer av tron och lagens gärningar, den har förnuftet helt och hållet på sin sida, medan å andra sidan intet så strider emot förnuftet som den predikan, vilken lär rättfärdighet av tron utan lagens gärningar samt räcker syndernas förlåtelse och giver rättfärdighet åt dem, som är betungade med ännu oöverbunna, svåra och mäktiga synder. Att visa syndaren till Kristus och säga honom, att när han genom hans krav övervunnit synderna, så skall han ock i Honom få tro förlåtelse, det stöter inte den naturliga människan för huvudet. Men att visa honom dit för att tro förlåtelse, innan han ännu övervunnit synden, och ännu mer, att inte driva honom därifrån, därest han skulle överrumplas av synden igen såsom David eller Petrus, det är för förnuftet en styggelse.

8 Därför behöva evangeliets motståndare aldrig för sin predikan uppbära sådana beskyllningar, som Paulus fick uppbära, när man om honom sade, att han gjorde lagen om intet med tron samt predikade så, att man av hans predikan kunde draga inte allenast den slutsatsen, att det gjorde detsamma, om man vore from eller ogudaktig, utan ock att det vore bäst att göra ont, på det där måtte komma gott utav. Nej, är deras predikan sann enligt Guds ord, då gives , det inte mer några fariséer, emedan det inte

finnes något fromt folk, som av nit om lagen förargar sig på deras sätt att predika evangelium. Ja, det ser man ock, att själva den grova, köttsliga världen tager deras predikan till hjälp för att rätt kraftigt kunna stå evangelium emot. Så alldeles står förnuftet på deras sida, emedan det inte tål att höra att evangelium gör första budet till det yppersta och räknar inte de utvärtes synderna svårare än den invärtes egna rättfärdigheten, otron och fiendskapen emot Gud, utan dömer hårdare över självfromheten och egenrättfärdigheten än över grova syndiga gärningar. Såsom Herren sade till fariséerna, att publikaner och skökor skulle förr ingå i himmelriket än de, och såsom Paulus sade om dem, som inblandade lagens gärningar i tron, att de hade mist Kristus och voro fallna från nåden, medan Han om de svaga, som överrumplades av sitt köotts begärelse, så att de föll i någon synd sade, att man skulle upptaga sådana och inte stöta dem bort.

9 Härmed vill vi inte neka, att ju även de är många, som draga vår Guds nåd till lösaktighet samt, såsom vi förut ofta sagt, under en vackert evangelisk bekännelse skylä och hylla vissa skötesynder, för vilka de vilja ha förlåtelse, på det att de måtte slippa avlägga dem. Sådana äro de, om vilka aposteln säger, att de vill ha evangelii frihet till att skylä ondskan med. Men vi får inte för deras skull förtiga evangelium, inte heller skulle de därigenom varda hjälpta, utan evangelium måste fritt och rent fram, ehuru det stöter emot på alla håll så att somliga förargas däröver och andra draga det sig till fördärv och förtappelse. Så måste vi ock ge den heliga nattvarden utan någon avkortning åt många, vilka dock bruka densamma sig till fördärv. Vad kunna vi väl däråt göra? Inte annat än med bön och tårar befalla den saken åt vår Herre Gud samt under tiden frimodigt predika Guds nåd och syndernas förlåtelse, frid och salighet för alla som vill höra därpå. Är det då så, att någon vill taga det, så skall det stå honom fritt, varom inte, så måste det dock predikas för Guds befallnings skull. Så befallde ock Herren sina lärjungar, att när de kom in i ett hus, skulle de hälsa detsamma med frid utan att fråga efter, om i det huset fanns någon, som var värdig eller inte. Fanns där någon, som var värdig, så skulle deras frid bliva på honom, i annat fall skulle ingen skada genom deras hälsning vara skedd, utan deras frid skulle återvända till dem. Och den regeln måste även vi följa.

10 Men förrän vi betrakta, vad salighet som ligger däri, att Gud kastat våra synder på sin Son, vilka vi i Kristi martergestalt se, vad synden och Guds rättfärdighet är. När vi på Sinai skåda, under vilka gruvliga tecken lagen utgavs, så har vi väl däri en bild av Guds heliga nitälskan emot synden, och när vi betrakta de straffdomar, som i

gamla testamentet omtalas, då se vi ock detsamma. Likaså när vi överallt i Guds ord hör, vilken förbannelse Gud uttalar över varje synd, då finna vi, att synden är en sådan gräslig själaskada, som vid intet annat kan liknas. Men när vi skåda på korset och där se, hur Guds Son för vår synds skull blir en förbannelse, då visar sig synden i sin allra gruvligaste gestalt. Ty tänk, vad det ändå är, att intet kreatur, vare sig människa eller ängel, har med några gärningar eller offer kunnat bota eller avtvå synden, utan att Guds egen enfödde Son, himlen och jordens Herre, genom vilken allting är skapad, och vilken bär allting med sitt kraftiga ord, har för den sakens skull måst inte blott bli människa och förnedra sig under alla andra människor utan ock bliva av sin Fader övergiven, så att alla den eviga fördörelsens kval drabbat på Honom detta är mer, än vad en människa skulle kunna fullkomligt fatta, men få vi nåd att se någon del därav, då skall vi lära att få förskräckas för fynden, att vi inte skall kunna ha någon frid eller ro, förrän vi veta, att våra synder är så långt ifrån oss, som öster är ifrån väster (Ps. 103).

11 Men därav kunna vi ock förstå, hurdant deras tillstånd måste vara, vilka, fastän de ständigt höra samt även i viss mån tro och bekänna, att Jesus, Guds Son, måste bli en förbannelse för dem, dock fråga så litet därefter, som vore det blott en saga, samt leka och smeka med sitt kött's begärelser, som vore synden den obetydligaste sak i världen, och få som funnes ingen helig och rättfärdig Gud till. Arma människa, du, som är så sinnad, vet du ock, varthän din väg bär? Kom fram till korset och se det slaktade Guds Lam? Är detta skett på det färska trädet, på Honom, som av ingen synd visste, men om av Gud är gjord till synd för oss, vad skall ni, då ske på det torra trädet, på dig, som med sådan Guds rättfärdighet för ögonen likväl tjänar synden i och världen? Du tänker väl nu, att det inte är så farligt, men vad vill du en gång svara Honom, när Han, som du här ser hänga på förbannelsens träd för dig, skall med stor makt och härlighet återkomma för att sitta till doms över dig? Vad skall du svara, när du får se hans genomborrade händer och fötter samt hans uppstungna sida, och ditt samvete skall vittna emot dig, att du intet aktat hans bittra pina och död, som Han för att frälsa dig från synden utstått utan mycket hellre förblivit i syndens tjänst än givit ditt hjärta åt Honom? Du skall då stå inför Honom inte blott såsom den där brutit Guds bud och föraktat hans rättfärdighet och gudomliga majestät, utan ock såsom den där trampat under dina fötter det blodet, som runnit till en försoning för dina synder. Och ve dig då, hur det blodet skall ropa över dig!

12 Men är Guds rättfärdighet och heliga nitälskan mot all synd inte uti något annat så uppenbar som däri, att Kristus måste bli en förbannelse för oss, därest vi skulle kunna frälsas, så är inte heller uti något annat Guds kärlek och nåd emot syndare så uppenbar som uti detta. Och står korset såsom den orubbligaste och förskräckligaste dom över den hårda, obotfärdiga världen samt över alla dem, som umgås med lagens gärningar och vill bygga Guds nåd på vår bättring och helgelse, så står det ock såsom det säkraste fäste för alla förskräckta och bävande syndare vilka är komna till korta på alla sina försök att bliva fromma och hålla Guds bud.

13 När människan föll och avvek från Herren, då tänkte Han inte: Nåväl, så vill jag låta henne gå till det eviga fördärvet och inte mer fråga efter henne. Nej, av evighet hade Han förutsett, hur hon skulle falla, och hade därför av evighet varit betänkt på, hur Han skulle skaffa henne en så fullkomlig upprättelse, att hans namn skulle bli ännu mer förhärligat. Sådant var hans sinne, och sådana var hans tankar emot dem, som hade fördärvat sin väg på jorden och blivit hans fiender. Detta sitt råd lät Han även förkunna för de avfälliga barnen såsom visst och orubbligt. Och märk: dess fullbordan gjorde Han aldrig beroende av något hos människan. Nej, när Han lovade sitt folk något annat, då hette det: Om de vill vara mig lydiga och vandra i mina vägar o.d men när det gällde själva försoningen, då hette det aldrig så. När därför folket syndade samt förföll i avgudereri, så fick väl profeterna fullmakt och befallning att förkunna gruvliga straffdomar, men aldrig fick de lov att göra någon inskränkning på Guds råd och löfte att frälsa sitt folk från deras synder. Och det måste ju ligga i sakens natur. Det var ett frälsningsråd och kunde därför inte göras om intet därigenom, att frälsningens nödvändighet genom syndens överflödande blev uppenbar. Det enda, som hade kunnat ändra ett sådant råd, hade varit, om människorna hade kunnat göra fallet ogjort samt blir heliga och rättfärdiga igen, så att de ingen frälsning behövt, men det var omöjligt.

14 Sådant måste vi hålla hårt på, emedan själafienden ständigt söker att beröva oss detta grundfäste för vår tro och frid genom att göra Guds råd och verk till vår frälsning beroende av vår bättring, bön, tro, eller vad det må vara. Och vore väl hans anslag inte så farliga, därest inte vårt eget förnuft och samvete höll med honom. Men nu ligger förnuftet och samvetet oss ständigt i vågen, så att det kostar en kristen mycken nöd och många tårar att kunna hålla denna punkt fast. Ty ehuru vi äro komna till tron på vår Herre Kristus, och samvetet därför skulle betrakta Honom allena som sin brudgum

samt hylla endast hos Honom och i Honom vara fritt från alla gärningar och all dom, så förfaller det dock för syndens skull allt som oftast i ångest igen samt fruktat, att den förra mannen, nämligen lagen, ännu lever, och att det borde hålla sig till honom ock samt vara hos honom. Såsom Luther säger: Lagen bultar ändå alltid på dörren och säger: men du bör dock även själv vara from och helig och hålla Guds bud, om du vill blir salig.

15 Därför är det nödvändigt för en kristen, om han annars skall undgå den finaste av alla snaror, nämligen den att falla under lagen igen, att han ständigt ställer sig med alla sina synder under korset, låter förnuftet, samvetet och lagen med alla bud och gärningar samt alla lagkloka med sina böcker taga vägen, vart de kunna, samt endast vet, hur Gud är nådig och sannfärdig, så att Han i den stora frälsningsgärningen inte frågar efter våra gärningar utan handlar alldeles på egen hand samt låter sin Son så helt och hållet bära våra synder och lida allt, som vi med dessa synder förskyllt, att intet blir kvar av den synd eller den förbannelse, som annars skulle ligga på oss.

16 Ty märk här, hur orden lyda: Vi gingo alla uti villfarelse såsom får, var och en såg uppå sin väg, men Herren kastade allas våra synder på Honom. Här står inte: När vi bättrade oss och kom till tro, så kastade Gud våra synder på sin Son. Utan här står uppenbarligen, att Gud kastade våra synder på sin Son, medan vi gick uti villfarelse såsom får och såg var och en på sin väg, d.ä. medan vi vandrade och levde i synden samt hade behag uti vårt onda väsen. Så säger ock Paulus, att vi blev försonade med Gud genom Kristi död, den stund vi ännu voro ovänner. Det är tydliga och bergfasta ord, genom vilka den Helige Ande låter mig att bygga min tro inte på en lära utan på en gärning, som Gud själv har gjort, nämligen den gärningen att Han lastade mina synder på Sonen. Hur jag än bär mig åt härvid, så blir det dock evigt fast, att Gud så har gjort, samt att det inte kan ändras. Sedan må djävulen och alla fiender rasa, ryta och förskräcka mig, hur mycket de vill och kunna, så skall jag dock så frid igen, när jag kommer till korset och ser, att det ju är en sann och verklig händelse, att mina synder ligga på Guds Lam. Är det en för mitt förnuft orimlig händelse, så är det dock en sann händelse, och det är huvudsaken. Antingen jag begriper mer eller mindre därav, antingen jag tror det eller förtretat det, så är det dock skett och kan inte vidare bli annorlunda. För allt vad fienderna då må disputeras om läran och draga den hit och dit, så skall de dock inte kunna disputeras bort denna personen Kristus och hans gärning. Nej, den skall bli kvar,

och sedan de disputerat sig trötta, skall det dock vara lika evigt sant och visst, att Gud kastat mina sprider på Sonen, långt innan jag blev född till världen. Och kunde profeten på grund av löftet vara så viss, att han framställde den lovade saken såsom redan skedd, hur vissa tunna inte vi då vara, som inte behöva se flera hundra år framåt utan i stället tvåtusen år tillbaka på löftets fullbordan.

17 O, här behövas endast de rätta ögonen att se med, för att vi skall bliva fulla av tröst och frid och salighet. Ty har Gud kastat mina synder på sin Son, då är det ju ock rätt och tillbörligt, att jag inte vidare ser mina synder på något annat ställe. Ser jag dem ännu på mig, då regerar ännu lagens förbannelse i mitt samvete, så att jag måste förtvivla, emedan det är omöjligt, att jag skulle kunna göra mig ren och fri från dem. Men ser jag, att, såsom Paulus säger, Kristus är gjord till synd för mig, då ser jag, att Han är i Guds ögon min synd, så att min synd inte mer hänger på mig utan på Honom. Därför skall jag efter tron och samvetet inte veta av någon annan lära än Jesus Kristus och Honom korsfäst.

18 När det kommer till frågan om levernet, då vill jag gärna låna mina bägge öron och hela mitt hjärta åt det ordet, som låter mig, hur jag skall tjäna min nästa, älska Gud och vandra i hans fruktan. Men efter tron och samvetet skall jag vara fri från alla läror om gärningar samt inte veta, att något annat någonsin skett i världen än det, att Kristus blivit korsfäst för mig. Ty på Honom ligga inte blott några av mina synder utan alla. Vad jag brutit emot första tavlan av Guds lag, och vad jag brutit emot den andra tavlan, alla mina inre synder och alla mina utbrottssynder, alla mina underlåtenhetssynder och alla mina överträdelsesynder, alla mina uppsåtliga synder och alla mina ouppsåtliga synder, alla synder, som jag begått under min otros tid, och alla synder i helgelsen, alla mina förflutna, alla mina närvarande och alla mina tillkommande synder, med ett ord: allt vad hos mig funnits eller finnes av synd allt har Gud kastat på sin Son, och allt har Han burit såsom ett lam, som till slakt leds och låter inte upp sin mun. Visserligen skall mitt förnuft ännu tusende gånger säga mig, att min synd ligger på mig, samt därmed förskräcka mig, men här gäller det att inte vika en hårsman utan att dristigt vara med Luther: Har jag syndat, så har jag inte syndat, ty synden är inte mer min utan Kristi! Och i Honom är hon korsfäst och fördömd. Såsom jag nu inte skulle frukta en stark och mäktig fiende, vilka överheten fängslat och avrättat. Därför att han gått efter mitt liv, så skall jag här vid Kristi kors vara i samvetet frimodig och trotsa emot all

min synd, emedan Gud tagit henne fast och fördömt henne samt naglat henne vid korset, så att hon inte skall kunna göra mig skada eller fördärva mig.

19 Härom talar Luther i utläggningen av Ef. 53:5: Fördenskull måste en kristen vara synnerligen vis och förståndig, att han vet att sätta lagen och alla goda gärningar i sin ordning och sitt bruk men ställa och upphöja denna artikel så högt och vida över alla lagar och alla goda gärningar, som himmel och jord är skilda ifrån varandra. Ty en kristen (om han står i sin rätta kristendom, emellan Gud och honom allena) skall inte veta av varken någon synd eller någon förtjänst hos sig själv, liksom levde han i en annan, ny värld; och om han än vet med sig synder, så skall han dock inte betrakta dem i sig själv utan i den person, på vilken de äro lagda av Gud, d.v.s. inte betrakta dem såsom synder, vilka är inrotade i hans samvete, ligga på hans hals och hålla honom fången utan akta och anse dem så, som de är i Kristus, det de nämligen är för sonade och övervunna. Ty Gud har inte velat ha dem lagda på oss, emedan vi inte kunna bära dem, utan måste för dem duka under och förgås; utan denne Kristus har Han gjort till syndabärare, vilken har en starkare rygg än vi och bär synden så, att den måste under Honom tillintetgöras.

20 Således måste en kristen lära sig, att hans hjärta och samvete bliva rena och obefläckade från alla synder; och därtill kommer han genom intet annat än genom tron, som orubbligt och beständigt blir därvid, att våra synder och missgärningar i Kristus är övervunna, samt att således även vi är säkra och besvarade för den eviga döden och nu genom samme Kristus har den eviga rättfärdigheten och saligheten. Därför måste tron öva sig genom sådana språk, när hon skall kämpa emot samvetets förskräckelse och anfäktning, så att hon vänjer sig och blir fast därvid att inte betrakta synden annorstädes än i Kristus. Ty betraktandet av våra synder, om vi åskåda dem, såsom stode de skrivna i våra hjärtan, är ett hädiskt och okristligt betraktande, vilket djävulen, vår fiende, förespeglar oss och driver på våra samveten mot Gud och tron.

21 Och åter över Gal. 3:13: När den barmhärtige himmelske Fadern såg, att vi var tryckta av lagens förbannelse och hölls därunder så fångna, att vi aldrig med egna krafter hade kunnat befria oss därifrån, så skickade Han sin Son i världen och kastade på Honom alla människors alla synder, sägande: Du skall vara Petrus, som förnekade, Paulus, som förföljde, smädade och var en våldsvarkare, David, som bedrev hor,

Adam, som åt av äpplet i paradiset, rövaren på korset korteligen, du skall vara den person, som bedrivit alla människors synder.

22 Sålunda har nu Herren Kristus blivit till synd för oss, inte därigenom att Han själv syndat, inte heller därigenom att vi lagt våra synder på Honom, utan därigenom att Gud kastat dem på Honom. Och vid vad Han har gjort, känna vi nu trygga oss. Vill däremot Moses säga oss, att vi ännu bära våra synder på oss, samt att vi med vår ånger och våra tårar måste avtvå eller övervinna dem, på det att vi måtte försona Gud (såsom ju ständigt vårt lagdränkta samvete predikar), då vilja vi fråga: Vart var du, när Gud grundade jorden? (Job 38:4). Och ännu mer: Var var du, då Gud utvalde oss i Kristus, vilket skedde förr, än Han grundade jorden? (Ef. 1:4). Ja, var var du, när Gud gav Abraham löftet? Käre, du har kommit 430 år för sent för att förhindra det.

23 Så skall vi i all nöd kunna värja oss för alla, som vill anklaga oss för synd, i det vi visa dem bort till det ställe, där våra synder äro, d.ä. till Kristi kors. Ty synderna, säger Luther över Gal. 3:13, är inte i själva verket där, var de syns och känns. Ty enligt Pauli teologi finnes ingen synd, ingen död, ingen förbannelse vidare i världen utan blott i Kristus, som är Guds Lam, vilket borttagit världens synder och blivit en förbannelse för att befria oss från förbannelsen. Och åter: Men att nu, när Kristus regerar, i själva verket ingen synd eller död eller förbannelse är, det bekänna vi dagligen i trosbekännelsen, när vi säger Jag tror på en helig kyrka, vilket alldeles intet annat betyder, än om vi sa: Jag tror, att ingen synd, ingen död finns i kyrkan, emedan de, som tro på Kristus, inte är syndare, inte är skyldiga till döden utan helt enkelt heliga och rättfärdiga, herrar över synden och döden och har ett evigt liv. Men detta ser endast tron, emedan vi säger: Jag tror på en helig kyrka. Men om du rådfrågar ditt förnuft och dina ögon, skall du döma annorlunda. Ty du ser hos de heliga mycket, som stöter dig: du ser dem stundom falla och synda samt vara svaga i tron och arbeta med vrede, avund och andra onda sinnesrörelser; därför är inte kyrkan helig. Jag förnekar slutsatsen. Om jag ser på min eller nästans person, skall hon aldrig vara helig, men om jag ser på Kristus, som helgar och renar kyrkan, då är hon helt och hållet helig, ty Han har borttagit hela världens synder.

24 Detta låter överdådigt och förmädet, ja det vore en gruvlig hädelse emot den helige Guden att säga det, därest inte Han själv sagt det. Men nu säga vi endast efter hans egna ord. Ty de orden människan efter naturen. Är det sant att vårt hjärta är ett argt, illfundigt ting, och dess uppsåt ont allt ifrån ungdomen, hur jämmerligt oförfärdig är inte då en människa. Vi är inte ens utrustade med ett gott och vaket samvete av naturen, ty av naturen är människan säker, Guds räddhåga är inte för hennes ögon. Allt vad som innanefter kommer det besmittar människan, allt, som kommer från hennes hjärta, från hennes inre, är en smitta, en död, en spetälska, som helt besmittar människan. Det grova, yttre syndaväsendet förstår många någorlunda att det är ont. Men vem kan väl såsom sådant misstänka träldomssinnet under lagen. Att man far efter att bli from, allvarligt ärbär, ja kärleksfull och till och med att bli troende, vem kan väl förstå att det är att fara efter att upprätta sin egen rättfärdighet? Men så lär likväl Skriften. Ty lätt är att förstå att den med rättfärdighet inte menar onda gärningar, utan sådana gärningar, som är av Gud befallda uti lagen. Sådana gärningar kallas lagens gärningar. Det är i lagen befallt att älska och frukta Gud, att tro på Honom och älska nästan som sig själv. Var och en, som nu strävar efter denna fromhet och bemödar sig om dessa gärningar för att därigenom vara rättfärdig, han umgås i sanning med lagens gärningar. Vare sig att man söker att bli ångerfull, kärleksfull eller troende, söker man härigenom att bli rättfärdig, så är det intet annat än att upprätta sin egen rättfärdighet. Men att upprätta sin egen rättfärdighet och umgås med lagens gärningar, det är att inte vara Guds rättfärdighet undergiven, och alla sådana är under förbannelsen. Den, som verkar för sin egens rättfärdighet är förbannad. Den, som är gudelig och from så långt en människa kan vara, är dock inte rättfärdig för Gud; ty av lagens gärningar varder intet kött rättfärdigt för Honom. Alla fromma, visa, lärda är likavisst som alla ogudaktige under förbannelsen ty här är ingen åtskillnad, allesammans är de syndare och har intet att berömma sig av för Gud. Men de varde rättfärdiga utan förskyllan genom den förlösning, som i Kristus Jesus skedd är. Den förlösningen skedde, då Han låg som en mask på jorden uti sin blodssvett. Då detta blod nedflöt på jorden förlösades och friköptes de arma trälar, som bundna voro uti syndens och otrons bojar, ja Han gav sitt liv till lösepenning för oss. Han må väl kallas för en köpman, som sökte efter goda pärlor och då Han funnit en gick Han bort och sålde allt det han hade för att köpa den. Så hade väl våra själar i Hans ögon ett stort värde, ty våra själar voro de pärlor, för vilkas skull Han vedersakade all sin härlighet och gav ut allt det Han hade, sitt liv, sitt blod, sina sår, sin själ och kropp till en lösepenning för oss. Han överlämnade sig i dödens klor, åt

syndens och förbannelsens käftar, ty Han har älskat oss och utgivit sig själv för oss. Han har älskat oss arma förtappade syndare med en kärlek, som var så brinnande, att Han uppoffrade sig själv, lät vår död och förbannelse överfalla sig. Han ligger här i Getsemane för våra synders skull utgiven, utlämnad, ja överlämnad åt Guds dom och förbannelse. Detta skedde alltsammans för att friköpa oss.

Hans blod som rann ned på jorden vittnar det om att vi är återlösta och friköpta. Hans blod ropar från jorden, var blodsdroppe ropar och bedyrar att vi är friköpta, förlösta och lösta ifrån förbannelsen. Vi är därför inte mer förbannade, utan en evig välsignelse är över oss utgjuten. Nu giver du Gud emedan han med sin lära intet annat gör än förskräcker och förvirrar samvetena samt innesluter dem under synden.

27 Vill vi därför inte göra Kristus till en syndatjänare, det är en ny Moses, så måste vi stå hårt där uppå, att ändock vi syndat mångahanda måtto dagligen både utvärtas och invärtas, så äro vi dock inför Gud inte syndare utan idel helgon, de där ingen fläck eller skrynka har, när vi är i Kristus. Och vill verklärarna lägga tillbaka på oss våras synder, vilka Gud lagt på sin Son, så vill vi driftigt svara dem, att vi inte våga taga emot denna börda, emedan vi då skulle göra Kristus till en syndatjänare. Ja, komme ock en ängel av himmelen och sade sig ha fullmakt av Gud att förklara oss för syndare, så ville vi säga, att han vore förbannad, eftersom han inte ville låta Kristus vara bättre än Moses.

28 Vill någon mästra och straffa vårt leverne, då vill vi inför Gud och människor gärna bekänna oss för de förnämligaste bland syndare, bedja om förlåtelse, med glädje taga emot alla hälsosamma varningar, förmaningar och bestraffningar samt flitigt bättra oss, på det vi måtte avlägga all köttets och andens besmittelse, men gäller det tvärt förhållandet till Gud, och vad vi är i Kristus, då vill vi inte höra ett ord om synder eller goda gärningar, inte heller lyssna till någon annan förmaning än denna: Så bli nu ståndande i den frihet, varmed Kristus oss friat har, och låt er inte på nytt fångas under träldomens ok. Ty det hör ock till helgelsen, att vi inte strida mot Gud, så att vi förvandla hans Son till en syndatjänare, utan giva Honom rätt även i den delen, att Han lagt alla våra synder på Honom.

29 Men kan det vara möjligt, att vår sak står så hos Gud? Är det inte för mycket? Jo visserligen för mycket efter vår förtjänst men inte för mycket för den majestätiske Guden, som heter och är kärleken, inte heller mer än vad vi behöva till vår salighet och frid. Ty så förtvivlad har vår belägenhet blivit genom synden, att vi inte vore hjälpta med mindre. Och så oroligt är vårt samvete, att vi trots all denna nåd likväl inte kunna undgå att gång efter annan falla i misströstan för våra synders och lagens hots skull. Därför måste vi än ytterligare höra ett apostoliskt vittnesbörd om denna sak, ty alla — även de lärdaste och skriftkunnigaste människors — vittnesbörd duga intet, om de i någon punkt, och synnerligen i vår livspunkt, inte vilar på Guds ord.

30 Uti Rom. 10:4 säger aposteln att Kristus är lagens ände till rättfärdighet för var och en som tror. Lagen är för syndaren och överträdaren ingenting annat än förbannelse, och denna förbannelse drabbar alla människor utan undantag, sådana de av naturen är eller kunna bli, eftersom alla har syndat. Först i den fullkomliga laguppfyllelsen är rättfärdigheten. Vi säger med eftertryck: den fullkomliga laguppfyllelsen, ty så länge jag ännu syndar på ett, så är jag säker till allt och förbannad efter lagen. Och så länge jag inte så fullbordat lagen, att han hos mig intet har att straffa utan måste döma mig såsom rättfärdig, så är och förbliver jag under honom samt går ohjälpligen förlorad. Giv det däremot någon, som är kommen till lagens fullbordan, då står han utom lagen, ty lagen är en brottmålslag och är således inte satt för dem, som är rättfärdiga, utan blott för dem, som är brottsliga, såsom Paulus lär i 1 Tim. 1:8-10. Men var finns då någon, som har kommit till detta slut på lagen? Svar: var och en, som i tron kommit till Kristus, ty Han är lagens ände, inte till rättfärdighet för sig utan till rättfärdighet för var och en, som tror. Var då någon är i Kristus, så är han rättfärdig d.ä. utan synd för Gud och med detsamma, utom gränserna för lagens område, så att han i sin salighets sak alls intet har med honom att skaffa. Och vem skall sedan döma honom, när lagen inte när honom? Och för vad skall han dömas, när han är rättfärdig?

31 Detta bör en kristen även själv veta, dels därför att det är sanning och Guds allvarliga mening, dels därför att hans liv skall erhålla stadga, styrka och all var endast i samma män, som han själv vet och besinnar, att han i Kristus är uti ett sådant förhållande, att han inte vidare kan kallas och dömas såsom syndare. Och detta endast och allenast genom tron. Ty ändock helgelsen nödvändigt måste följa på tron, så är det dock inte genom helgelsen, inte heller genom tron och helgelsen tillsammans, som han

är i detta saliga förhållande, utan allenast genom tron, med vilken han griper och håller sig vid Herren Kristus och hans rättfärdighet.

32 Därför predika ock Paulus och Luther om denna sak med sådan iver och kraft, att evangeliets motståndare har fullt arbete för att med allehanda förklaringar kunna inskränka deras predikan, som vore den menlig för helgelsen, om den toges efter orden. Och då besinnar de inte, att denna predikan inte är emot helgelsen utan just den rätta grunden och kraften till helgelse, då däremot ingen helgelse är möjlig, det människan inte i samvetet genom tron har kommit utom och över alla lagar och gärningar. Är hon åter kommen till slutet på lagen, så att hon är utom honom samt fri från all skuld och all förtjänst inför honom då har hon både lust och kraft att göra goda gärningar. Men dessförinnan gör hon blott lagens gärningar och är med dem under förbannelsen. Därför kommer ock allt elände i nådebarnens helgelse inte därav, att de gått för långt i att tro, att de i Kristus är utan all synd och dom, utan deras att de ännu inte tro det riktigt, fastän de öva sig på det stycket.

33 Därom säger Luther i en predikan på påskdagen: Våra vedersakare kunna väl bele och bespotta oss, såsom visste vi intet annat lära än tron. De ropa, att man måste komma vida högre och göra något mer; men hade vi blott nog tro, så skulle vi väl komma efter med det övriga. Ty det är ju huvudstycket och det allra nödvändigaste, som de inte veta utav, hur vi skall komma därtill, att vi blir fria från vår fruktan för synden, döden och helvetet och har ett gott samvete till Gud, så att vi i sanning och av hjärtat kunna bedja Fader vår. Varest detta inte finns, där är allt annat fåfängt, om man ock plågade sig till döds med gärningar. Och emedan detta samma ännu fattas oss alla, så behöver vi inte skämmas att lära det och umgås därmed såsom med vårt dagliga bröd och därjämte anropa Gud om kraft och styrka. Ja, vad behöver vi mycket disputerat om denna sak, då vi hör Paulus säga, att man måste vara död för lagen för att kunna göra Gud frukt? Därav ser vi ju, att alla de stora och dråpliga gärningar, som vi kunna göra, innan vi dött bort från lagen, inte är frukter åt Gud utan åt lagen, inte goda gärningar utan endast döda gärningar, från vilka samvetet måste rensas, om vi skall kunna tjäna levande Gud.

34 Dock, på det vi må varda desto vissare, vill vi än ytterligare se, hur den heliga Skrift betraktar och utlägger våra textord, ty samvetet är väl lätt överbevisat om nödvändigheten för en kristen att vandra i gudsfruktan och göra goda gärningar, all den stund det talet är samvetets modersmål, men när det blir fråga om rättfärdigheten och saligheten såsom Guds gåva utom och över alla våra gärningar, då är det för samvetet ett så vidunderligt tungomål, att fastän vi flitigt öva oss därpå med studerande, bedjande, sjungande och talande, så vill vi det dock inte komma längre med lärdomen däri än till de första bokstäverna. Ja själva aposteln Paulus säger i Fil. 3, att han ännu inte riktigt hade fattat det. Därför behöver inte heller vi skämmas att vara lärjungar.

35 Nu säger Hebr. 10:1, 2 om de gamla offren: Årligen måste man offra alltid enahanda offer, (och detta offer) kan (dock) inte göra dem fullbordade, som det offra; annars hade det återvänt att offras, efter de, som så offra, hade sedan intet samvetet haft av synder, när de hade en gång varit rena gjorda. Hör nu, här är ju fråga om renhet och det en så fullkomlig renhet, att samvetet inte vidare skall ha något medvetande av synder. Men denna renhet skall, enligt apostelns ord, inte åstadkommas genom någon invärtes hos människan skeende förändring utan genom ett utvärtes offer, som kan göra dem fullkomna, som offra det. Men finnes det något sådant märkvärdigt offer? Ja, inte dugde de levitiska offren därtill, det ser vi, säger aposteln, därav, att de behövde årligen upprepas, ty omöjligt var genom oxblod och bockblod borttaga synder. Men om där kunde åstadkommas ett sådant offer, som kunde borttaga synder, då skulle det med ens vara slut på allt offerande, emedan de, som höll sig till detta offer, skulle genom det samma vara så rena, att de inte mer skulle ha något medvetande av synder och således inte heller har eller känna behov av något annat offer.

36 Ett sådant besynnerligt offer visste nu aposteln, nämligen det offer, om vilket vi tala, Jesu Kristi kropps offer. Ty genom detta, säger han, är vi en gång för alla helgade (v. 10) och evinnerligen fullkomnade (v. 14), med vilka uttryck enligt sammanhanget inte annat kan menas, än vad som stod i v. 1, 2: fullbordade och rena. Hör: helgade, fullkomnade, rena! Och det inte därigenom att synden blivit utrensad ur vårt kött, inte därigenom att vi gråtit och bedit, utan därigenom att det märkvärdiga offret borttagit våra synder och orättfärdigheter undan Guds ögon, så att Han inte mer ihågkommer dem (v. 17)! Det är ju en underlig rättfärdighet (Ps. 65:6) och renhet. Men vad kunna vi göra däråt? Viss och säker är den dock, emedan den är en rättfärdighet inte av oss utan

av Gud. Och vad skulle vi vissare kunna lita på, såsom gällande inför Gud, än det som Han själv har gjort? Vill vi Därför inte göra Gud till en ljugare, så måste vi, oaktat ännu många synder trycka och vidlåta oss samt här och där frambryta i åtbörder, ord och gärningar, likväl i Kristus för hans lydnads och offers skull hålla oss för rena; helgade och fullkomliga, ja, i samvetet leva inför Gud så fritt, som visste vi aldrig av, att någon lag eller synd någonsin funnits i världen.

37 Men, säger du, är inte detta att göra lagen om intet? Ja, så har i alla tider alla de frågat, vilka med köttsliga öron hört denna predikan, ty den går ut över allt vårt förnuft och omdöme. Den naturliga och egenrättfärdiga människan vet och känner alltför väl, att om inte lagen, döden och helvetet höll henne tillbaka, så skulle där inte bli något i mått eller någon gräns för hennes syndaliv. Och därför så snart hon hör, att Kristus övervunnit och tagit av vägen (Kol. 2:14) lagen, döden och helvetet, så känner hon, att köttet genast vill fram och regera samt tänka: Låt oss då inte fråga efter annat än våra lustar! Ty ändock hon mödar sig. Med gärningar, så har hon likväl inte den Helige Ande, som i henne regerar, utan endast lagen, som lämnar sinnet oförändrat. Men när hon då hör, att de, som leva efter köttet, skall dö, samt känner, att nådens predikan vill göra henne köttslig, så drager hon inte därav den slutsatsen, som hon borde, nämligen att hon med all sin fromhet dock är en skrymtare. Nej, i stället vänder hon sig emot denna predikan, kallar henne lösaktig och farlig, sägande, att man måste döda köttets gärningar med Auden, och begriper inte, att det är denna predikan, som allena giver Anden. Så griper hon sig i sin blindhet an med lagen och menar, att hon dödar köttets gärningar med Anden, när hon med lagens tvång på sitt samvete kan förhindra synda-
utbrotten.

38 Fördenskull är inte denna predikan för sådana fariséer utan för de förskräckta och bävande samveten, vilka för sina synders skull stå alldeles redlösa. Såsom Herren säger, att evangelium varder predikat för de fattiga d.ä. sådana, vilkas förr så stora ord och gärningar i lagens eld krympt ihop till denna enda bön: Gud, misskunda dig över mig syndare! Hos dem kan hon aldrig nog inskärpas. Därför vill vi fortgå än vidare för att se, hur Paulus på andra ställen talar om denna sak.

39 Sedan aposteln i Gal. 3 visat, att Kristus förlossat oss från lagens förbannelse, samt att vi i Honom har ett sådant testamente, som av Gud är fast gjort och gillat eller laga kraftvunnet, så att ingen har rättighet att lägga något därtill, så säger han, att lagen har den betydelsen att vara en tuktomästare till Kristus, på det vi skall varda rättfärdiga av tron. Men, tillägger han, nu sedan tron kommen dit, är vi inte längre under tuktomästaren (v. 25). Det är ju tydligt talat: vi är inte längre under lagen, sedan vi är komna till Kristus. Vill lagen sedan ha något att skaffa med våra samvetens ställning inför Gud, så vill vi säga: Nej, käre Moses, nu lyder vi inte längre under ditt regemente. Du har själv drivit oss till Kristus, och därför skall du ha stort tack; ja, vi vill ock be dig passa på oss, om vi börja vika av från Kristus, så att du tuktar oss tillbaka. Men medan vi är hos Honom i hans rike, så är vi inte under dig, vill inte heller har dig till medlare, emedan vi är fullleligen nöjda med den, som vi har, nämligen vår Herre Kristus. Och invänder han då, att vi likväl är syndare, så svarar vi: Ja, medan vi voro under dig, voro vi syndare, ty där du är, där är synd och död; så känna vi ock ännu synd hos oss, såsom vore vi ännu i våra synder, men här vill vi hellre tro Guds ord än våra sinnen, och detta ord säger, att vi nu är rättfärdiga, d.ä. inte syndare. Ty uti det rike, där vi nu är, vet man inte av någon annan synd än den, som ligger på Guds Lam, men den ligger då inte på oss, inte heller någon annan förtjänst eller rättfärdighet än Kristi, och den är genom lagligt testamente vår, så att vi nu är komna långt uppöver alla dina bud och domar.

40 Men tvivlar vi ännu på, huruvida Paulus kan ha haft en sådan mening, så vill vi visa, att han väl har ännu starkare uttryck för att beteckna att våra synder ligger på Guds Lam så verkligt, att vi nu i våra samveten inte har att skaffa med lagens villkor, när vi tro på Kristus. I Gal. 2:19 säger han: Jag är genom lag död ifrån lagen, på det jag skall leva Gudi; jag är korsfäst med Kristus. I Rom. 7:4: Så är ock ni, mina bröder, dödade ifrån lagen genom Kristi lekamen, att ni ska vara hos en annan nämligen hos Honom, som är uppstånden ifrån de döda, på det vi skall göra Gud frukt. Och åter V. 6: Men nu äro vi friade från lagen, döda från henne, som oss höll fångna, så att vi skall tjena uti ett nytt väsende efter anden och inte uti det gamla väsendet efter bokstaven. Se, när aposteln kunde tala så: död från lagen, då måste det ligga någon vikt därpå, att vi giva akt på hans ord. Om denna död veta verkhelgonen platt intet, tro inte heller, att det ligger någon makt uppå att driva denna lära, att en människa aldrig kan vinna det eviga livet, därest hon inte här i livet först blivit uti samvetet död från Mose lag. Ja,

hade inte Paulus brukat ett sådant uttryck, så skulle de väl, om någon annan gjorde det, skria överljud däremot. Men när Paulus gjort det, så våga de sig inte därän utan skynda i stället att så förklara hans uttryck, att det ändå på ett eller annat sätt måtte försvagas samt komma att betyda så mycket som levande. Ty såsom krigsknektarna häpnade, när Kristus uppstått ur graven, så häpnar ock förnuftet och blir liksom tokigt, när det hör, att vi inte kunna varda rättfärdiga, om vi inte först blivit döda för lagen (Luther till Gal. 2:19).

41 Men de som stå uti den dagliga kampen med synden och lagen samt veta, hur lätt samvetet åter kan dragas under trälldomens ok, de vet, vad Paulus menar, och för dem blir det av största betydelse, att han, som talar genom Guds Ande mer än någon av hans tolkare, brukar inte svaga utan de allra starkaste uttryck han kan finna, när det gäller att förklara, vilken stor verklighet det är, att våra synder ligga på Guds Lam, och att Kristus är lagens ände till rättfärdighet för var och en, som tror. Med sådana väldiga uttryck vill han förvisso lära oss att höra på, såsom man säger, emedan han väl vet, hur lätt denna punkt glider förbi våra öron och samveten. Och med vilket allvar Luther driver denna lära, vet de, som läser hans skrifter. Vi vill därför bedja var och en, som är angelägen om sin själ, att han inte hastigt överhoppas sådana ord utan väl begrundar dem.

42 Tänk dig en rik och mäktig man, som har ett stort jordagods med många tjänare. Över dessa har han satt en inspektör till att driva och hålla dem till arbete samt givit honom fullmakt att tukta, slå och slutligen från godset bortdriva var och en, som inte lyder honom. Tänk ock, att denne mannen har en enda son, arvinge till hela godset, och denne son dör och fadern enligt sonens yttersta vill besluter att i hans ställe till son och arvinge upptaga en av sina tjänare. Då måste ju inspektorn ha förlorat all rätt över den sålunda upptagne. Inspektorn är väl ännu kvar, men sonen är död för hans makt; inspektorn kan väl ännu hos husbonden klaga på honom, om han felar, på det han må få näpsta, men att slå honom såsom de andra tjänarna samt driva honom från godset, därtill äger han ingen makt, och försöker han det, så kan sonen helt frimodigt vända honom ryggen utan att fråga efter, vad han säger, emedan hans fullmakt i den delen endast gäller tjänarna. Ja, om sonen avviker, kan väl inspektorn få befallning att söka upp honom och föra honom tillbaka; men i frågan om hans barnskap och arvsrätt har inspektorn ingen rätt till inblandning, emedan allt detta grundar sig på

en helt annan handling än den fullmakt över tjänarna, som inspektorn har, nämligen på en testamentshandling. Så är nu den rike mannen Gud och Kristus ende sonen. Men lagen är inspektorn, den upptagne sonen är de, som tro på Kristus, och tjänarna de, som umgås med lagens gärningar.

43 Men då man aldrig nog kan inskräpa denna dråpliga punkt hos de förskräckta och blödiga samveten, och dock nödigt är, att vi rätt förstå samt vet att använda densamma, om vi ska få någon stadig frid samt kraft till helgelse, så vill vi ännu tillfoga en liknelse.

44 Tänk dig då en rysk undersåte, som enligt sitt lands lag blivit övervunnen till brott, varpå döden rätteligen skulle följa. Myndigheterna vill gripa honom för att befordra honom till döden, men han lyckas fly undan dem och komma över till Sverige, efterlämnade i sitt land hus, tjänare och barn under det ryska väldet. Hur går det då? Jo, visserligen blir den ryska lagen kvar, och dess dom står fast. Ja, kommer mannen tillbaka inom sitt förra lands område igen, så blir han förvisso gripen och dödad. Men så länge han går i Sverige, går han alldeles lugn och fri samt är därför den ryska lagen och dess dom, emedan han nu lever under ett helt annat regemente och är med sin person kommen utom gränserna för det område, inom vilket den ryska lagen gäller, medan dock hans hus, tjänare och barn förblir under den gamla lagen.

45 Så är den av lagen dömd syndaren, när han styr till Kristus och så länge han blir hos Honom, fri och död från lagen, alldenstund han är kommen utom lagens gränser, så att han platt intet behöver bekymra sig om, hur han dömer, utan kan nu leva lugn och glad, som vore ingen lag till och ingen synd. Ty under det nya regementet har han en överflödande rättfärdighet däri, att hans synder ligga på Guds Lam. Men under tiden förbliva väl hans hus, tjänare och barn d.ä. hans kött, lemmar och gärningar under lagen, så att han lyder och gör lagen fritt och otvunget, tyglar och späker sitt kött, så att han inte följer dess lustar utan tjänar sin nästa, var han kan o.s.tv. Men släpper inte samvetet till, så att han skulle låta lagen med dess förbannelse regera över det, därest han råkar att falla i någon synd. Nej, med samvetet är han, såsom Luther säger, i himmelen d.ä. i evangelium, men med levernet förblir han på jorden d.ä. under lagen. Vill därför lagen ännu mästra hans samvete och säga honom: Men du måste ändå göra goda gärningar och hålla Guds bud, om du vill bli salig, så må han med Luther

svara: Hör du inte, att det nu inte duger att handla därom? Ty jag har redan utan alla verk i min Herre Kristus min rättfärdighet och huvudsmycket av all salighet och är redan salig, innan du kommer, så att jag alls inte behöver dig därtill. Ty, som sagt är, där inga gärningar gälla, där gäller inte heller någon lag, och där ingen lag är, där är ock ingen synd. (Luthers pred. på 3:e sönd. efter trin.)

46 Detta säga vi inte, som skulle vi mena att någon i sådan tro vore fullkomlig, så att han alltid förmådde vara fri och ledig i sitt samvete samt kunde, när lagen och synden börja disputeras med samvetet, falla Moses drifteligen i tältet och bjuda honom tåga samt visa honom till den gamla människan (Luther). Då behövdes inte Pauli för maning: Så blir nu ståndande i den frihet, varmed Kristus oss friat har, och låt er inte på nytt fångas under trældomens ok (Gal. 5:1). Nej, det är just i detta stycke, som det går eländigast för Guds barn, emedan förnuftet alltid ligger dem i vägen. Ty så länge de ännu har kött, synda de i mångahanda måtto dagligen, såsom Luther säger: Kött och blod blir alltid orena, till dess man far över dem med skoveln och säger: av jord är du kommen. Och så länge deras samvete är vaket, så att de se, att de dagligen äro verkliga syndare i tankar, ord och gärningar, så kan inte annat vara, än att de ofta skall råka i ångest och frukta, att deras synder inte ligga på Guds Lam, utan att de måste draga dem själva. Men just för denna anfäktelses skull måste man desto oftare framhålla den stora saken, att våra synder verkligen är borttagna, samt att Gud själv, då Han lastat vår synd på sin Son, upphävt all lagens rätt att döma över dem, som tro på Kristus, ja att Gud aldrig givit lagen någon sådan rätt, eftersom löftet, vilket Guds ögon gäller lika mycket som saken (Rom 4:17), är äldre än lagen, såsom Paulus i Gal. 3:17 säger.

47 Därför aktar ock Paulus det inte nog att säga, att en kristen är fri från lagen, utan på det vi skall vara desto vissare om, vad han menar, förklarar han denna frihet såsom rent av död för lagen. Och död det är dock, vad man än må säga därom, en hel och ohjälplig skilsmässa. Ja på det vi riktigt måtte veta, att aposteln verkligen menar död i dess fulla bemärkelse, så förklarar han förhållandet mellan den troende och lagen lika med förhållandet mellan en änka och hennes avlidne man. Såsom nu änkan inte lyder under den döde mannens herravälde och lag, så är ock den troende genom Kristi lekamen d.ä. Hans mandomsanammelse, hans kors och död, så alldeles dödad från lagen, att han i fråga om sin rättfärdighet och salighet med honom och hans bud har lika litet att skaffa, som kvinnan har att skaffa med den avlidne mannen, när det för henne

gäller att ingå nytt äktenskap. Och om vi se på det ord, som i vår bibel är översatt med friade från lagen (Rom. 7:6), så blir vi ännu mer förvissade, emedan detta ord betyder tillintetgjorda, avskaffade, samt är samma ord, som aposteln brukar, kap. 3:3,31, där det är översatt med: göra om intet. Alltså, käre, tänk: tillintetgjorda, avskaffade från lagen genom Kristi lekamen! Det är dock ord, som betyder något. Gud hjälper oss därför att behålla dem i ett troget hjärta!

48 Här har Guds barn sin hårdaste kamp en kamp varom fariséerna och de skriftlärda inte veta. Men alla ni, som står i denna övning, håller ut ännu en liten tid! Tröttnar inte och låter eder inte på nytt fångas! Så länge vi vandra i ödmjukhet och gudsfruktan, skall allt gå väl, men stiger vi av från den vägen, så att vi börjar bli säkra, tyckande oss något vara samt allt veta och förstå då skall ingen kunskapens klarhet kunna hjälpa oss. Nej, då skall evangelium snart bliva oss gammalt, så att vi ska börja tänka, att man måste komma vida högre och göra något mer, såsom galaternas exempel visar.

49 Men när den naturliga människan hör en sådan predikan, förargas hon och säger: Si det är just en vacker predikan, att den, som skall berömma sig av att vara helig och Guds barn, inte skall fråga efter Guds bud eller göra sig samvete av synden o.s.v.! Svar: om vi predikade frihet för köttet, så skulle du har rätt, men här är inte fråga därom, utan här hör du ju, att det är fråga om tron och samvetet, på vad sätt vi skall bliva och vara rättfärdiga inför Gud samt bestå inför Honom. Där måste, säger Luther, en kristen genast bjuda fariséerna så väl som Moses med sina tavlor, alla lagkunniga med sina böcker och alla människor med sina gärningar tiga stilla och vika undan, ty där har ingen lag någon rätt att anklaga eller fordra, om jag än inte har gjort eller kan göra, vad han kräver; ty vad som brister och felas mig, det har jag allt rikligen i Kristus. Och åter: Såsom Kristus inte lider, att man binder Honom med lagar, utan Han är en Herre över lag och allting, så skall inte heller en kristens tro lida det. Ty vi bör genom Kristus och hans dop vara så högt satta och så frigjorda, att vårt samvete efter tron inte vet av någon lag utan förblir därav alldeles omästrat och odömt. Följaktligen skall vi efter samvetets inre väsende vara just så till mods, som om aldrig någon lag kommit till jorden, varken tio eller ett bud, varken Guds eller påvens eller kejsarens, utan alltid stå i den frihet, att vi kunna säga: jag vet av ingen lag och vill inte heller veta av någon.

50 Gäller det däremot levernet, då är där ingen frihet vidare, utan då skall en kristen ha det allra ömtåligaste samvete på jorden, så att han inte blott gör sig samvete av sådana ting, som Guds lag förbjuder, utan ock av sådana, som i sig själva är oskyldiga, men genom vilka han känner, att hans sinne blir förstrött och olustigt till ordets, bönens och kärlekens övning, eller på vilka andras samveten kunna taga anstöt. Ty på detta område gäller inte tron utan kärleken. Sådant skall man ock se på ett snällt och lydigt barn. Det gör sig samvete av allt, som är emot föräldrarnas vill, så att det noggrant undviker sådant, som kan bedröva dem, samt makar över sig, på det att det alltid må kunna med avseende på sin vandel och lydnad har ett gott samvetes vittnesbörd inför dem. Men det blandar inte ihop denna lydnad med sin barnarätt, så att det skulle tänka, att det för sin lydnads skull är mer barn eller har en säkrare barnarätt, än om det syndar och förgår sig. Ty om det felar, så blir väl sådant för samvetet övermåttan bittert och svårt men inte så, att det tänker, att det för sin synds skull inte vidare får vara barn, utan så, att det tänker, att det måste bekänna sin synd, bedja om förlåtelse och bättra sig. Och ju mer det lär att inse sina föräldrars dagliga, förlåtande tålmod, desto angelägnare blir det att i allt utforska och följa deras vill.

51 Sammalunda går det ock i Guds rike. Varest däremot bekännelsen och talet är, men där uppå inte följer ett sådant sinne och leverne, som är Gud behagligt och till Kristi ära länder, det är ännu inte Guds rike utan endast tomma ord, men Guds rike består inte i ord utan i kraft. Ty det ordet är, men sinnet och levernet inte följa därefter, där är barnskapets Helige Ande borta, och där Han inte är, där kan inte heller Guds rike vara, eftersom detta rike är rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande. Ja, där ock på orden följer ett vackert leverne, men hjärtat ännu inte fått ett nytt sinne, där är inte heller ännu Guds rike, emedan väl orden, levernet och gärningarna finnas där men inte tron och den Helige Ande. Men där tron är, där är ock den Helige Ande och Guds rike, och där följer ett nytt sinne och hjärta, för vilket Guds vill och lag blir över måttan viktig, inte för budets eller salighetens skull, som skulle jag inte utan gärningar redan vara rätt färdig och salig blott i Kristi lidande, död och uppståndelse, utan för den stora nådens skull. Ty har det förut blivit levande i hjärtat, att om en är död för alla, så är de alla döda, då först blir det ordet rätt angeläget, att Kristus är fördens skull död för alla, att de, som leva, skall nu inte leva sig själva utan Honom, som för dem död och uppståndelsen är. Ja, så angeläget blir dem nu detta, att de långt ifrån att tycka, att Gud i sin lag fordrat för mycket, till och med i de ting, där Gud överlåtitt åt dem att handla efter bästa

förstånd, ofta är i oro och bekymmer där över, att de inte vet, vad Han vill, så att de kunde få lyda Honom och vara missa, att de i sina gärningar gick ut i hans vägar.

52 Så är en kristen en sådan undersmänniska, som likasom Kristus på en gång är så stolt, att han inte vill vara under lagen, och så villig, att han ock vill göra mycket mer, än lagen kan fordra (Luther). Och då han förut, innan han kände evangelium, inte heller hade bättre förstånd i lagen än så, att han delade på synder och aktade somliga svårare och andra ringare, så har han nu i evangelium sett Gud så helig vid Kristi kors, att han inte vidare kan betrakta lagens särskilda bud i ljuset av mänsklig lärdom och en kristens förmåga att fullgöra dem, utan endast i ljuset av Guds heliga väsende, såsom Kristus säger: var fullkomliga så, som eder Fader i himmelen fullkomlig är (Matt. 5:48). Förr kunde han t.ex. inte ställa underlåtenhetssynder eller de inre synderna såsom otro, misströstan, kallsinnighet o.s.tv. lika med andra synder, som för människor mer syntes och stucko fram, men nu bliva alla bud och alla synder lika för honom, eftersom han ser, att när han syndat på ett, så är han saker till allt. Och då måste han, som efter tron inte kan hålla sig ringare än något helgon utan måste ställa sig i jämbredd med Paulus, Petrus, Johannes och jungfru Maria, eftersom Kristus lika mycket tillhör honom som dem, dock efter sin egen förtjänst inför lagen räkna sig lika med Pilatus, Herodes, Sodom och Gomorra, såsom Paulus bekänner sig för den förnämligaste bland syndare.

53 Detta angriper själva hjärtat och roten till alla andra synder, nämligen det i naturen liggande högmodet, samt verkar den rätta ödmjukheten och andens fattigdom, så att han börjar vandra i Guds fruktan. Men då han ser, att han trots all denna sin uselhet är i Kristus genom tron under en beständig förlåtelse, så att hans synder ingen inverkan har på hans barnskap, så fördriver sådant räddhågan och trældomsanden samt håller kärleken vid makt, att han av hjärtat älskar sin Gud och käre Fader i himmelen. Men där kärleken är, där kan han inte vara overksam utan giver sig genast åstad till att tjäna och göra gott, var han kan, inte för tack eller för lön eller för att undgå fördömelse utan därför, att det är kärlekens natur och väsende att så göra.

54 Men sådant avlöper inte utan strid, emedan vi ännu inte äro bara ande utan alltjämt måste dragas med den gamla människan, vilken ständigt ligger oss i vägen och vill inte komma upp på korset eller bliva där. Såsom Herren säger: Anden är

villig, men köttet är svagt, och Paulus: Köttet har begärelse emot anden och anden emot köttet; de samma är emot varandra, på det I inte skall göra, vad I vill. Den som tänker, att helgelsen skall gå liksom av sig själv, som man säger, han känner ännu inte, hurdant Kristi rike är. Helt annorlunda talade och tänkte apostlarna. För dem var det avgjort, att Kristi rike var ett stridande rike och de kristnas liv ett liv i fält. Ja, här blir en hård kamp för en kristen, då han i alla stycken vill följa och likna Kristus samt göra Guds vilja men måste känna, att han drages med köttet, som överallt reser sig upp emot honom och inte vill tillåta honom att vara from, ödmjuk, kysk, försakande, trogen o.s.v.

55 Och vore väl denna strid inte så svår och bitter, därest inte samvetet så ofta komme i mellanhand och förlorade blicken på Guds Lam. Ty det känna Guds barn av erfarenheten väl, att om de blott få nåd att hålla samvetet vid Kristi kors långt ifrån denna strid, så är det inte svårt att övervinna köttet. Nej, då löper man Guds budords vägar. Men eftersom samvetet är vår svagaste punkt, så kastar sig djävulen genast över detsamma, uppfyller det med ångest, förhåller det lagen och skriar: Si, du vill vara ett Guds barn, men ack, hurdan du är! Tror du väl, att ett Guds barn skall se så ut? o. s. v. O hur Guds barn måste sucka och kvida i denna nöd, då de nödgas fäkta åt ömse sidor: å ena sidan med köttet för att språka och övervinna det, så att det inte må få efter sin vill råda och regera, å andra, sidan med lagen för att hålla honom tillbaka, så att han inte må göra tron om intet och taga samvetet fångat under sitt ok. Och i sanning, inte får man döma den själ till döden, som stundom på ena eller andra sidan går sårad och blodig ur denna strid, så att hon måste sammanfatta all sin berömmelse i de orden: Jag fattig, syndig människa, jag är inte värd att kallas din son.

56 Emellertid håller tron i och låter sig inte övervinnas, så att hon skulle överge Kristus och upphöra att fäkta emot köttet. Lider än själen nederlag, så att hon måste klaga, att hon gör det, som hon hatar, så blir hon dock inte liggande utan reser sig igen och börjar på nytt. Och så länge som denna strid varar hos en människa, så länge härskar inte synden över henne, ty den som man alltjämt strider emot, den har ännu inte överhanden, om än synden stundom överilar och övervinner mig emot min vilja. (Joh. Arndt).

57 Sålunda är en kristens hela liv ett fortgående, oförsonligt krig emot allt, vad synd heter, samt ett beständigt farande efter helgelse. Ty efter anden är han, sedan han genom tron blivit inplantad i Kristus, ett nytt kreatur, helig och villig till allt gott. Och däri skiljer han sig från alla skrymtare. Men sedan han fått detta sinne, och så länge han däri förblir, är hans hjärta fullt av omsorg om att kunna leva för den döde och uppståndne Frälsaren. Kunde han nu allt, vad han vill så vore han på stunden helig och fullkomlig såsom Herren Kristus själv, inte därför att lagen fordrar det utan därför, att han efter den nya naturen älskar rättfärdigheten och är så sinnad, att han på intet villkor vidare kan trivas tillsammans med någon synd. På samma gång som han i Kristus är död från lagen, är han ock i Honom död från synden, på det att han skall leva för Gud och göra Gud frukt. Synden låter väl ännu vid honom och gör honom trög, kan ock här och där överrumpla honom, såsom de heligas exempel visar, och Skriften med tydliga ord säger, men han kan dock aldrig förmås att överge helighetens iväg och börja vandra efter köttet. Nej, på det hållet är han lika orubblig emot synden, som han på det andra hållet, när det gäller hans rättfärdighet inför Gud, är orubblig emot lagen.

58 Sådant kan man ock se även på de allra svagaste nådebarn. De kunna väl falla så, att de, som starkare är, stundom är färdiga att låta dem ligga, ja till och med att medelst lagen ännu djupare nedtrycka dem, i stället för att upptaga dem och visa dem därpå, att deras synd ligger på Guds Lam, men blir det fråga om att göra förbund med köttet eller hylla och smeka synden, då kunna de inte följa med, ty de kunna inte synda, så sant som de är verkliga nådebarn. Nej, då vill de tusende gånger hellre låta sig dödas än ha någon gemenskap med synden. Om därför världen och fariséerna säga, att de sett nådebarnen synda och falla, så måste vi slå oss för våra bröst och inför Gud och människor bekänna, att de har rätt, ja att vi intet annat är än syndare, om man sett på oss. Men om de säga, att de sett ett nådebarn må väl i synden, eller att vi erkänna dem, som så göra, för kristna, då vill vi taga Gud till vittne därpå, att de ljuga.

59 Men tänk nu: vad är det väl för ett sinne, som regerar hos den människa, vilken aldrig kan trivas i eller förlikas med synden utan faller såsom i eld eller vatten, om hon faller i någon synd? Vad är det för ett sinne, som bor och härskar i den människa, vilken är så känslig för Guds lag, att hon, om hon syndar, aldrig kan, såsom fariséerna, hjälpa sitt samvete till rätta därmed, att hennes synd blott var en inre synd eller en underlåtenhetssynd, utan endast med ordet om Jesu blod? Kan detta vara köttets

sinne? Nej, utan Andens, ty vi har det inte av naturen utan endast genom nåden. O, i sanning, det är ju ingenting ringare än en delaktighet av Guds natur och Kristi sinne, en förvandling till hans belätes likhet, och det är inte naturens verk. Vill inte fariséerna erkänna det, så skall väl Gud göra det, ty Han vet, vad Andens sinne är, och Han ser det även hos de svaga, för vilkas skröpligheters skull de, som stirra på gärningarna, är färdiga att taga till svärd. Men vad detta sinne inte är, det är människan död, såsom Paulus säger: Den som inte har Kristi sinne, han hörers Honom inte till. Och nu hjälper oss vår Herre Gud, att vi inte allenast måtte sådant veta utan ock dagligen öva, så att vi varken måtte bedraga oss med munnens bekännelse eller med lagens gärningar, utan att vi i samvetet är fria, såsom funnes ingen lag och ingen synd utan endast nåd och rättfärdighet, men i köttet bundna, såsom funnes ingen nåd utan endast lag. Ja, Herre Jesu, led oss du med din Ande uti all sanning, såsom du ju lovat att leda de elända tätt och lära de elända din väg. Amen.